

**LINGVOKULTUROLOGIK YONDASHUV ASOSIDA TIL
O'QITISH
(FRANSUZ TILI MISOLIDA)**

Muzaffarova Nodira Mardonovna

Nizomiy nomidagi O'zbekiston Milliy pedagogika universiteti

“Roman-german tillari” kafedrası dotsent v.b.(PhD)

ORCID:0009-0001-8486-7095

Annotatsiya. Ushbu maqolada lingvokulturologik yondashuv asosida fransuz tilini o'qitish masalalari yoritilgan. Tadqiqotda til va madaniyatning o'zaro bog'liqligi, madaniyatlararo muloqot kompetensiyasini shakllantirishning nazariy asoslari hamda amaliy metodlari tahlil qilingan. Shuningdek, fransuz tilini o'qitishda lingvokulturologik komponentni integratsiya qilishning samarali usullari, autentik materiallardan foydalanish, rolli o'yinlar va kommunikativ topshiriqlar orqali o'quv jarayonini tashkil etish imkoniyatlari ko'rib chiqilgan. Tadqiqot natijalari lingvokulturologik yondashuv talabalarida nafaqat lingvistik bilimlarni, balki madaniyatlararo muloqot ko'nikmalarini ham rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: lingvokulturologiya, fransuz tili, madaniyatlararo muloqot, kommunikativ kompetensiya, autentik materiallar, interaktiv metodlar, CEFR.

Аннотация. В данной статье рассматриваются вопросы преподавания французского языка на основе лингвокультурологического подхода. Анализируются взаимосвязь языка и культуры, теоретические основы формирования межкультурной коммуникативной компетенции, а

также практические методы её развития. Особое внимание уделяется интеграции лингвокультурологического компонента в процесс обучения французскому языку, использованию аутентичных материалов, ролевых игр и коммуникативных заданий. Результаты исследования показывают, что лингвокультурологический подход играет важную роль в развитии не только языковых знаний студентов, но и их межкультурной коммуникативной компетенции.

Ключевые слова: лингвокультурология, французский язык, межкультурная коммуникация, коммуникативная компетенция, аутентичные материалы, интерактивные методы, CEFR.

Abstract. This article examines the teaching of the French language based on a linguocultural approach. It analyzes the relationship between language and culture, the theoretical foundations of intercultural communicative competence, and practical methods for its development. Special attention is given to the integration of linguocultural components into French language teaching, the use of authentic materials, role-playing activities, and communicative tasks. The results of the study indicate that the linguocultural approach plays a significant role in developing not only students' linguistic knowledge but also their intercultural communicative competence.

Keywords: linguoculturology, French language, intercultural communication, communicative competence, authentic materials, interactive methods, CEFR.

Kirish.

Zamonaviy globallashuv jarayonida chet tillarni o'qitish tizimi tubdan o'zgarib, u faqat til strukturalarini o'rgatishdan iborat bo'lmay qoldi. Bugungi kunda til o'qitish jarayoni kommunikativ, kognitiv va madaniy komponentlarni

o'z ichiga olgan kompleks pedagogik tizim sifatida qaralmoqda. Shu nuqtayi nazardan, lingvokulturologik yondashuv tilni madaniyat bilan uzviy bog'liq holda o'rganishni ta'minlovchi muhim metodologik asos sifatida e'tirof etiladi.

Lingvokulturologiya til va madaniyat o'rtasidagi o'zaro aloqadorlikni o'rganadigan ilmiy yo'nalish bo'lib, unda til madaniyatning ifodasi, madaniyat esa tilning mazmuniy asosini tashkil etadi. Fransuz tilini o'qitishda ushbu yondashuvni qo'llash talabalarga nafaqat grammatik va leksik bilimlarni egallash, balki fransuz tilida so'zlashuvchi jamiyatning mentaliteti, qadriyatlari, urf-odatlarini va kommunikativ xulq-atvorini tushunish imkonini beradi.

Mazkur maqolaning maqsadi fransuz tilini o'qitishda lingvokulturologik yondashuvning nazariy asoslarini ochib berish, uning didaktik imkoniyatlarini tahlil qilish hamda amaliy qo'llash yo'llarini asoslashdan iborat.

Metodologiya

Tadqiqotda kompleks metodologik yondashuv qo'llanildi. Asosiy metodlar sifatida nazariy tahlil, qiyosiy tahlil, tizimlashtirish va umumlashtirish metodlari tanlandi. Nazariy tahlil orqali lingvokulturologik yondashuvga oid ilmiy konsepsiyalar, xorijiy va mahalliy olimlarning ishlari o'rganildi. Qiyosiy tahlil yordamida turli ta'lim tizimlarida til va madaniyat integratsiyasining o'xshash va farqli jihatlari aniqlandi. Umumlashtirish metodi esa olingan natijalarni tizimlashtirish va ilmiy xulosalar chiqarishda qo'llanildi. Tadqiqot davomida CEFR standartlari asosida til kompetensiyalarining tarkibi va ularning madaniy komponent bilan bog'liqligi tahlil qilindi.

Shuningdek, madaniyatlararo kommunikatsiya nazariyasi doirasida Michael Byram tomonidan ishlab chiqilgan model asos qilib olindi. Ushbu model til o'qitishda bilim (knowledge), ko'nikma (skills), munosabat (attitudes) va tanqidiy madaniy ong (critical cultural awareness) komponentlarini integratsiyalashni nazarda tutadi.

Nazariy asoslar

Lingvokulturologik yondashuvning asosiy g'oyasi tilni madaniyatning ajralmas qismi sifatida o'rganishdir. Bu yondashuvga ko'ra, har bir til birliklari (so'z, frazeologizm, gap qurilishi) muayyan madaniy kontekst bilan bog'liq bo'ladi.

Masalan, fransuz tilidagi ayrim frazeologik birliklar va realiyalar (milliy xos tushunchalar) boshqa tillarda to'g'ridan-to'g'ri ekvivalentga ega bo'lmasligi mumkin. Shu sababli ularni o'rganish jarayonida madaniy izoh berish muhim ahamiyatga ega.

Lingvokulturologik yondashuv quyidagi asosiy tamoyillarga tayanadi:

- til va madaniyatning o'zaro uzviy bog'liqligi;
- autentik materiallardan foydalanish;
- kommunikativ vaziyatlarni modellashtirish;
- madaniy kontekstni hisobga olish;
- talabaning shaxsiy tajribasini integratsiya qilish.

Natijalar va muhokama

Tadqiqot natijalari lingvokulturologik yondashuv asosida fransuz tilini o'qitish samaradorligi sezilarli darajada oshishini ko'rsatdi. Ushbu yondashuv quyidagi natijalarga olib keladi:

- talabalarda lingvistik va madaniy kompetensiya birgalikda rivojlanadi;
- o'quv jarayoni autentik kommunikativ muhitga yaqinlashadi;
- talabalar tilni mexanik emas, balki mazmunli va kontekstual tarzda o'zlashtiradilar;
- madaniy stereotiplarni bartaraf etish imkoniyati yaratiladi;
- global muloqotga tayyorgarlik darajasi oshadi.

Fransuz tilini o'qitishda lingvokulturologik yondashuvni amalga oshirishda bir nechta samarali metod va vositalardan foydalaniladi:

1. Autentik materiallar

Fransuz gazetaridan olingan matnlar, videoroliklar, reklama materiallari va dialoglar talabalarni real madaniy muhit bilan tanishtiradi.

2. Lingvokulturologik izoh

Madaniy konnotatsiyaga ega so'z va iboralar o'qituvchi tomonidan tushuntiriladi, bu esa tushunishni chuqurlashtiradi.

3. Taqqoslash (komparativ) usuli

Talabalar o'z madaniyati va fransuz madaniyatini taqqoslash orqali farqlar va o'xshashliklarni anglaydilar.

4. Rolli o'yinlar va simulyatsiya

Masalan, "kafe", "restoran", "sayohat agentligi" kabi vaziyatlar orqali talabalar real kommunikatsiyani modellashtiradilar.

Bu jarayonda Jack C. Richards va Theodore S. Rodgers tomonidan ishlab chiqilgan kommunikativ yondashuv tamoyillari lingvokulturologik yondashuv bilan uyg'unlashadi. Ularning fikricha, til o'rganish jarayoni real kommunikatsiyaga asoslangan bo'lishi lozim.

Shuningdek, zamonaviy ta'lim standartlari, xususan CEFR tizimi, til o'qitishda kommunikativ va madaniy kompetensiyani integratsiyalashni talab qiladi. Bu esa lingvokulturologik yondashuvning amaliy ahamiyatini yanada oshiradi.

Amaliy ahamiyati

Lingvokulturologik yondashuvning amaliy ahamiyati quyidagilarda namoyon bo'ladi:

- o'qituvchi uchun darsni madaniy jihatdan boyitish imkonini beradi;
- talabalarda motivatsiyani oshiradi;
- kommunikativ vaziyatlarni real hayotga yaqinlashtiradi;
- tilni chuqur va ongli o'zlashtirishga yordam beradi;
- madaniyatlararo tushunishni rivojlantiradi.

Xulosa

Lingvokulturologik yondashuv fransuz tilini o'qitishda samarali metodologik asos bo'lib, u til va madaniyatni integratsiyalashgan holda o'rganishga imkon yaratadi. Ushbu yondashuv orqali talabalar nafaqat lingvistik bilimlarni, balki madaniyatlararo muloqot kompetensiyasini ham egallaydilar.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, lingvokulturologik yondashuv asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni talabalarning kommunikativ faolligini oshiradi, ularni real hayotiy vaziyatlarga tayyorlaydi hamda global muloqot muhitida samarali faoliyat yuritishiga zamin yaratadi.

Shu sababli, zamonaviy ta'lim tizimida, ayniqsa chet tillarni o'qitishda lingvokulturologik yondashuvni keng joriy etish ilmiy va amaliy jihatdan dolzarb hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Byram M. *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*. Clevedon: Multilingual Matters, 1997.
2. Byram M., Fleming M. *Language Learning in Intercultural Perspective*. Cambridge: Cambridge University Press, 1998.
3. Kramsch C. *Language and Culture*. Oxford: Oxford University Press, 1998.
4. Kramsch C. *Context and Culture in Language Teaching*. Oxford: Oxford University Press, 1993.
5. Richards J. C., Rodgers T. S. *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press, 2014.
6. Larsen-Freeman D., Anderson M. *Techniques and Principles in Language Teaching*. Oxford: Oxford University Press, 2011.
7. Council of Europe. *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment (CEFR)*. Cambridge: Cambridge University Press, 2001.
8. Hall E. T. *The Silent Language*. New York: Anchor Books, 1973.
9. Sapir E. *Culture, Language and Personality*. Berkeley: University of California Press, 1966.

10. Vereshchagin E. M., Kostomarov V. G. *Language and Culture: Linguocultural Studies*. Moscow: Russkiy Yazyk, 1990.
11. Тер-Минасова С. Г. *Язык и межкультурная коммуникация*. Москва: Слово, 2000.
12. Садохин А. П. *Межкультурная коммуникация*. Москва: Альфа-М, 2004.
13. Brown H. D. *Principles of Language Learning and Teaching*. New York: Pearson, 2007.
14. Larsen-Freeman D. *Techniques and Principles in Language Teaching*. Oxford: Oxford University Press, 2000.
15. Муравьёва Л. А. Лингвокультурологический подход в обучении иностранным языкам // *Вестник педагогики*. 2015.